

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 968/04-6

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Milana Gudelja, kao predsjednika vijeća, te Hajrije Novoselec, Zlate Lipnjak-Bosanac, Milivoja Mikora i Dražena Tripala, kao članova vijeća i više sudske savjetnice Gordane Korotaj, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. S. S., zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, iz čl. 120. st. 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske i dr., odlučujući o žalbama optuženika i državnog odvjetnika podnesenim protiv presude Županijskog suda u Osijeku broj K-14/04-129 od 22. srpnja 2004. godine, u sjednici vijeća održanoj 20. rujna 2005. godine u nazočnosti zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske mr. Milojka Vučkovića,

p r e s u d i o j e:

Odbijaju se žalbe opt. S. S. i državnog odvjetnika kao neosnovane, te se potvrđuje presuda suda prvog stupnja.

Obrazloženje

Pobijanom presudom Županijski je sud u Osijeku proglasio krivim S. S. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske (OKZRH) i ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika, iz čl. 122. OKZRH, te nakon što mu je za svako kazneno djelo utvrdio pojedinačnu kaznu temeljem čl. 43. st. 2. toč. 2. OKZRH izrekao mu je jedinstvenu kaznu u trajanju od osam godina.

Temeljem čl. 45. OKZRH u izrečenu kaznu sud je optuženiku uračunao vrijeme provedeno u pritvoru od 12. veljače 2004. godine pa nadalje.

Temeljem čl. 100. st. 2. Zakona o krivičnom postupku (ZKP/93) oštećenici su sa imovinsko-pravnim zahtjevom upućeni na građansku parnicu, a temeljem čl. 90. st. 1. istog Zakona optuženik je obavezan naknaditi troškove kaznenog postupka koji su navedeni u izreci presude.

Protiv ove presude uložile su žalbe obje stranke.

Optuženik, putem svoga branitelja B. K., odvjetnika iz O., pobija presudu žalbom i dopunom žalbe, zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede kaznenog zakona i odluke o kazni i predlaže da se prvostupanjska presuda ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

Državni odvjetnik je podnio žalbu zbog odluke o kaznenoj sankciji, predloživši da se pobijana presuda preinači tako da se optuženiku za svako pojedino djelo utvrdi stroža kazna, te da mu se izreče stroža jedinstvena kazna.

Odgovori na žalbe stranaka nisu podneseni.

Temeljem čl. 373. st. 1. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine", broj 110/97, 27/98, 58/99, 112/99 i 58/02, u daljnjem tekstu ZKP) prije održavanja sjednice vijeća spis je dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske na dužno razgledavanje.

Zamjenik Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske mr. Slavko Zadnik u dopisu broj KŽ-DO-1919/04 od 28. prosinca 2004. godine predložio je da se prihvati žalba državnog odvjetnika i na u njoj predloženi način preinači pobijana presuda u odluci o kaznenoj sankciji, a da se žalba optuženika odbije kao neosnovana.

Postupajući po zahtjevu optuženika iznesenom u žalbi o sjednici vijeća obaviješteni su on i njegov branitelj.

Kako se optuženik nalazi u pritvoru, a ovaj sud nije našao svrsishodnim njegovo prisustvovanje javnoj sjednici nije osiguran njegov dolazak na sjednicu.

Na sjednicu vijeća nije pristupio niti njegov branitelj, pa je sjednica održana, temeljem čl. 374. st. 4. ZKP-a, u njegovoj odsutnosti, a u nazočnosti zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske mr. Milojka Vučkovića koji je u cijelosti ostao kod pismenog mišljenja koje je dostavljeno 28. prosinca 2004. godine.

Žalbe stranaka nisu osnovane.

Na žalbu optuženika iz svih žalbenih osnova osim zbog odluke o kazni

Nije u pravu optuženik kada tvrdi da je sud počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka time što nije poduzeo radnju prepoznavanja optuženika prije početka glavne rasprave, već su svjedoci, nakon što su slike optuženika objavljene u tisku i kada su ga na glavnoj raspravi vidjeli na mjestu optuženika izjavili da je to "prava osoba".

Optuženik, dakle, smatra da je sud počinio tzv. relativno bitnu povredu odredaba kaznenog postupka, jer prepoznavanje nije izvršio u skladu sa zakonom.

O toj bitnoj povredi radi se samo onda kada sud pri pripremi glavne rasprave ili u njezinom tijeku primijeni ili nepravilno primijeni koju od odredaba ZKP-a, a to je utjecalo ili je moglo utjecati na presudu.

Prepoznavanje po svojoj naravi predstavlja istražnu radnju koju poduzimaju redarstvene vlasti u predistražnoj fazi na prijedlog državnog odvjetnika ili istražni sudac tijekom istrage, dakle u fazi kada je počinitelj djela nepoznat ili kada postoje osnovi sumnje ili osnovana sumnja da je određena osoba počinitelj djela. U procesnoj situaciji kada je protiv neke osobe podignuta optužnica, koja je postala pravomoćnom, pa kada se o toj osobi pisalo u tisku, pri čemu su i objavljene njezine fotografije, kao u konkretnom slučaju, radnja prepoznavanja potpuno je suvišna.

Točno je da su neki od svjedoka u sudnici pokazali na optuženika kao na osobu o čijim su postupcima govorili na glavnoj raspravi, ali ta konkludentna radnja i njihova tvrdnja predstavljaju dio iskaza koji je sud ocjenjivao u okviru ostalih tvrdnji koje su naveli u svom iskazu i u usporedbi sa drugim dokazima, pa navedena žalbena tvrdnja može predstavljati samo prigovor utvrđenom činjeničnom stanju, a ne bitnu povredu na koju se žalitelj poziva.

Ne može se prihvatiti ni tvrdnja žalitelja da se odluka o njegovoj odgovornosti temelji na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju.

Žalitelj prigovara ocjeni dokaza suda prvog stupnja i tvrdi da je sud olako prihvatio iskaze određenih svjedoka, iako u iskazivanju nisu bili dosljedni u nekim tvrdnjama koje su bitne za odgovornost optuženika, a tvrdi se da je iz iskaza nekih svjedoka, koji ne terete optuženika za radnje koje predstavljaju bitna obilježja kaznenih djela za koje je proglašen krivim, sud posve neosnovano zaključuje da je žalitelj poduzeo radnje koje predstavljaju obilježje bića kaznenih djela za koja je proglašen krivim.

Ovaj sud smatra da je sud prvog stupnja temeljito proveo sve dokaze, pažljivo ih analizirao svakoga za sebe i međusobno uspoređujući ih i sa materijalnim dokazima koji se odnose na pribavljenu medicinsku dokumentaciju za pojedine oštećenike, te s nalazima i mišljenjima ispitanih vještaka i osnovano zaključio da je optuženik poduzeo sve radnje koje su opisane pod toč. 1. a), b), c) i d) i toč. 2. izreke pobijane presude, kojima je ostvario elemente kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, iz čl. 120. OKZRH i protiv ratnih zarobljenika, iz čl. 122. OKZRH, o čemu je u presudi naveo jasne i logične razloge koje u cijelosti prihvaća ovaj sud.

Nije točna tvrdnja žalitelja da je sud, na temelju iskaza svjedoka D. G., koji se uopće 18. kolovoza 1991. godine nije nalazio u Kneževu, utvrdio da je on poduzeo radnje opisane pod toč. 1. a) izreke presude.

Taj je svjedok rekao da se nije nalazio u Kneževu toga dana i da je o događaju saznao od susjede, svjedokinje J. Đ. i ispričao o tome što je od nje saznao, pa je sud, ocjenjujući njegov iskaz, uspoređivao ga sa iskazom te svjedokinje i tako zaključio da je iskaz svjedoka G. kao posredan dokaz, vjerodostojan.

Optuženik je tijekom glavne rasprave pokušavao uvjeriti sud da svjedok D. G. ima razloga neosnovano ga teretiti, tvrdeći da ga je svjedok G., prije inkriminiranog događaja,

tražio u njegovom restoranu govoreći: "Gdje je onaj četnik, da ga ubijem". Međutim, tu njegovu tvrdnju nije potvrdila svjedokinja E. T., koja je inače o optuženiku, kao poslodavcu, govorila sve najbolje, kao i njezin muž D. T. Da je stvarno svjedok G. imao nešto protiv optuženika i da ga je tražio na način kako to žalitelj prikazuje, to bi svakako potvrdila ova svjedokinja, da je čula kao što tvrdi optuženik, jer je inače o odnosima sa optuženikom objektivno iskazivala.

Da je optuženik u Kneževu došao s vozilom TAM, sa grupom ljudi koji su, kao i on, bili naoružani dugim oružjem i bili obučeni u maskirne vojne uniforme i da su se ponašali upravo na način koji je opisan pod toč. 1. a) izreke presude sud je utvrdio na temelju iskaza neposrednih očevidaca tog događaja, svjedokinje J. Đ. i D. B., čije iskaze optuženik ne dovodi u sumnju, a ni ovo vijeće, kao ni sud prvog stupnja ne nalazi razloge za sumnju u objektivnost tih svjedoka.

Nije točna tvrdnja žalitelja da ne postoji medicinska dokumentacija o tome da je V. S. 27. 8. 1991. godine zadobio bilo kakvu tjelesnu ozljedu, pa da je sud olako i bez potrebne kritičnošću prihvatio njegov iskaz i utvrdio da ga je žalitelj prilikom ispitivanja u zgradi tzv. Sekretarijata za unutrašnje poslove, udario puškom i zadao mu ranu razderotinu lijeve ušne školjke, kao što je navedeno pod toč. 1. b) izreke pobijane presude.

U spisu predmeta na listu 402 postoji medicinska dokumentacija koju je dostavila Klinička bolnica Osijek, iz koje proizlazi da je V. S. pregledan i da je konstatirana na glavi rana razderotina lijeve uške. Ta je ozljeda, prema mišljenju sudsko-medicinskog vještaka M. M. mogla nastati udarcem tupotvrdog predmeta.

Točno je da se oštećenik S., prilikom ispitivanja u istražnom postupku, nije izjasnio tko ga je, od dviju osoba koje su ga ispitivale, a to su bili P. M. i optuženik, udario i zadao mu povredu, ali je na glavnoj raspravi određeno tvrdio da ga je udario optuženik tjerajući ga da što prije napiše popis osoba koji su članovi HDZ-a. S obzirom da je nesporno da je oštećenik zadobio tjelesnu ozljedu ovaj sud, kao i sud prvog stupnja, ne nalazi razloga za sumnju da mu je ozljedu zadao optuženik, jer je po životnoj logici povrijeđenoj osobi u interesu da za povredu odgovara upravo onaj koji ju je nanio.

Žalitelj prelazi preko iskaza svjedoka koji govore o tome da je optuženik dolazio u podrum zgrade tzv. Sekretarijata za unutrašnje poslove, u kojoj su se nalazili zatočeni civili i da je zlostavljao zatočenike. O tome govore svjedoci V. Č., T. J., J. N., S. J. i S. T., pa se postupak prema oštećeniku S. uklapa u sliku koju o optuženiku daju naprijed spomenuti svjedoci.

Kod činjenice da optuženik, zapravo, priznaje da je dolazio u podrum u kojemu su se nalazili zatočenici, jer opisuje da je bio prisutan događaju kada je P. M. zlostavljao prof. P. Z. o čemu govori i svjedok J. N., te da je jedne zgode dao bocu vode, deke i cigarete trojici zatočenika, osnovano sud prvog stupnja nije povjerovao njegovoj obrani u onom dijelu kada tvrdi da je u podrum dolazio slučajno, da nije imao nikakve veze s privođenjem, uhićenjem i ispitivanjem civila, jer je to u suprotnosti sa iskazima većeg broja svjedoka koji tvrde da je i sam učestvovao u zlostavljanju i mučenju zatočenih osoba. O takvom zaključku sud je prvog stupnja naveo razloge na str. 16. presude, koje u cijelosti prihvaća i ovaj sud.

Žalitelj ne dovodi u sumnju utvrđenje suda prvog stupnja da je 28. kolovoza 1991. godine učestvovao u oružanom napadu na selo Kozarevac i da su prilikom napada zadobili povrede iz vatrenog oružja M. V. i J. V., dok je I. M. smrtno stradao, te sam u obrani navodi da stanovnici sela nisu pružali bilo kakav otpor, ali poriče da bi bio zapovjednik neke grupe ljudi i da bi on osobno bilo koga povrijedio, pa smatra da je sud pogrešno utvrdio da je supočinitelj u radnjama koje su opisane pod toč. 1. c) izreke pobijane presude.

Prije svega valja reći da je sud prvog stupnja pravilno u cijelosti prihvatio iskaz svjedoka V. T., dakle i u onom dijelu u kojemu je iskazao da je grupa ljudi, koja je u njegovo dvorište došla s optuženikom, ovog oslovljavala riječju "Komandire". Ovaj je svjedok naveo, između ostalog, da je optuženik imao povez preko oka i da je njegovoj supruzi dao dvije table čokolade, dakle potvrdio je u tom dijelu obranu optuženika. Radi se, stoga, o objektivnom i nepristranom svjedoka, pa ovaj sud ne vidi razloga za sumnju u naprijed navedenu tvrdnju tog svjedoka.

Optuženik očigledno nastoji umanjiti svoju ulogu u događajima koji su se zbili na području Baranje prikazujući se samo rezervnim policajcem koji nije donosio bilo kakve odluke već je, naprotiv, morao izvršavati naredbe pretpostavljenih, no ta je tvrdnja u suprotnosti ne samo sa provedenim dokazima, već i sa dijelovima njegove obrane i navodima iz žalbe.

Ne samo da optuženika opisuju kao moćnu osobu svjedoci V. Č., koji kaže da je optuženik bio "organizator, jer je bio imućan čovjek te je imao ljude koji su izvršavali njegove planove" nego ga i oštećenici B. K., D. B. i V. N. opisuju kao osobu koja je donosila odluke o njihovoj sudbini prilikom izvršenja djela opisanog pod toč. 2. izreke pobijane presude, o čemu će još naknado biti riječi.

On sam u žalbi navodi da je bio zadužen za sela Baranji Vrh, Kneževo i Duboševci, a i iz iskaza svjedoka obrane T. K. proizlazi da je on imao utjecaja u miliciji SAO Krajine i da su se njemu obraćali kada je bila potrebna pomoć selu Duboševcu.

Prema tome potpuno je prihvatljivo utvrđenje suda prvog stupnja o tome da je optuženik bio zapovjednik manje grupe ljudi koja je sudjelovala u napadu na selu Kozarevac.

Prema odredbi čl. 20. OKZRH supočinitelji kaznenih djela su dvije ili više osoba koje sudjelovanjem u radnji izvršenja ili na drugi način počine zajedničko krivično djelo, što će biti ako te osobe prema dogovoru, koji može biti izričit ili prešutan ili se temeljiti na konkludentnim radnjama, koji može prethoditi izvršenju kaznenog djela ili supočinitelji mogu pristupiti tijekom izvršenja, poduzmu radnje kojima se ostvaruje biće kaznenog djela.

Nije potrebno da svaki supočinitelj učestvuje u izvršenju svake radnje kojim se ostvaruje biće kaznenog djela, ali je potrebno da svojim djelovanjem tome doprinosi. Pri tome supočinitelj mora biti svjestan da njegove radnje ulaze u djelatnost ostalih supočinitelja i postaju cjelina kojom je izvršeno kazneno djelo, radi čega se i svaka radnja svakog pojedinog supočinitelja računa i pripisuje ostalima, kao što pravilno uzima sud prvog stupnja.

Osnovano je sud iz provedenih dokaza zaključio da je optuženik supočinitelj u napadu na civilno stanovništvo sela Kozarevac kojemu je bio cilj zastrašivanje i teroriziranje žitelja sela.

Nesporno je da su napadači u selo došli naoružani, da su, iako im nitko nije pružao bilo kakav otpor, pucali po zgradama i ulici, provaljivali u kuće, pretraživali ih, tukli pojedine seljane, uzimali taoce i tjerali ih ispred sebe, a nesporno je da je pri tome bio ubijen I. M., a da su ranjeni J. V. i M. V., čijem je ranjavanju bio nazočan optuženik. Nema baš nikakve sumnje u to da su naprijed navedene radnje takve prirode da su izazvale strah i osjećaj ugroženosti kod mještana, a kako su poduzete bez ikakvog povoda i potrebe, radi se o pukom teroriziranju, kojemu je krajnji cilj bilo potaknuti preostalo stanovništvo hrvatske nacionalnosti da se isele.

Pravilno je sud prvog stupnja utvrdio da je optuženik bio svjestan da je napad usmjeren na zastrašivanje i teroriziranje žitelja sela i da je svojim postupcima tome pridonio.

On je, zajedno s dvojicom napadača, u maskirnoj uniformi i naoružan, došao u dvorište oštećenice M. V., bio je prisutan kada je ranjena. On doduše nije pucao u nju, ali je stajao pored stepenica i držao pušku usmjerenu prema njoj, kao što proizlazi iz iskaza svjedokinje, a nakon što je ranjena pretraživao je dvorište.

Optuženik je bio i u kući V. T., koja je također pretražena, a iz razgovora napadača, u kojemu je učestvovao i optuženik, svjedok je doznao za ubojstvo I. M. i ranjavanja J. V.

Prema tome, izvan svake je sumnje da je optuženik bio svjestan karaktera napada na selo i da je u njemu aktivno učestvovao. Iako je bio ranjen, te mu je pružena liječnička pomoć u Domu zdravlja, on sam navodi da se vratio u selo i da je nakon toga dolazio u kuću svjedoka T., koji, opisujući izgled optuženika, potvrđuje da je imao zamotano lijevo oko. Stoga nije u pravu žalitelj kada tvrdi da se ne može tretirati supočiniteljem u odnosu na radnje koje su obuhvaćene toč. 1. c) izreke pobijane presude.

Pravilno je sud prvog stupnja ocijenio da nije prihvatljiva obrana u onom dijelu u kojemu optuženik tvrdi da je samo izvršavao zapovijedi nadređenih, te da mu se ne mogu u krivnju pripisati posljedice do kojih je došlo, a to isto ponavlja i u žalbi.

Zapovijed nadređenog, ako se odnosi na izvršenje kaznenog djela ratnog zločina ili drugog kaznenog djela za koje se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža, ne isključuje protupravnost u postupanjima podređenog, kao što je to izričito propisano u čl. 190. OKZRH.

Ne može se prihvatiti ni tvrdnja žalitelja da je sud prvog stupnja pogrešno utvrdio da je na štetu N. K. počinio radnje opisane pod toč. 1. d) izreke presude, olako prihvaćajući njegov iskaz, iako oštećenikove tvrdnje, o povredama koje je navodno zadobio, ničim nisu potkrijepljene, dapače u suprotnosti su sa provedenim dokazima.

Ocjenjujući iskaz oštećenika K. osnovano je sud zaključio da je on preuveličao težinu tjelesnih ozljeda koje je zadobio 13. prosinca 1991. godine, jer iz nalaza vještaka radiologa dr. B. S. proizlazi da oštećenik nije zadobio prijelom četiriju rebara s lijeve strane i prijelom

skapule, kao što tvrdi u svom iskazu, ali nije točna tvrdnja žalitelja da nema niti jednog dokaza da je zadobio ostale povrede.

Žalitelj svjesno zanemaruje iskaz svjedokinje dr. K. M. koja tvrdi da joj je, kao liječnici hitne pomoći u Domu zdravlja Beli Manastir, krajem 1991. godine doveden, u pratnji dvojice policajaca, oštećenik, da ga je pregledala i uočila krvne podljeve na glavi, otečenost lica i krvarenje iz nosa, da je ocijenila da se radi o takvom stanju koje zahtijeva bolničko liječenje, ali joj policajci, koji su doveli oštećenika nisu dozvolili da ga pošalje u bolnicu, a dobila je i telefonski poziv istog sadržaja. Prema tome pravilno sud prvog stupnja utvrđuje da je oštećenik zadobio povrede na licu, a na temelju njegovog iskaza, iako se o tome nije mogao izjasniti vještak dr. D. L., maksiofacijalni kirurg, i da su mu izbijeni gornji zubi, o čemu je naveo razloge na str. 26. presude, koje prihvaća i ovaj sud, jer su potpuno logični.

Iako žalitelj nastoji uvjeriti ovaj sud da oštećenik ima razloga neosnovano ga teretiti iz iskaza svjedokinje N. G., čija vjerodostojnost nije dovedena u sumnju, proizlazi da je upravo optuženik iz njezine kuće izveo oštećenika kojega je još kod nje jednom udario rukom. Kako je sud pouzdano utvrdio da je oštećenik tog istog dana doveden u službu Hitne pomoći u Dom zdravlja Beli Manastir u pratnji policije, nema nikakvog razloga za sumnju u njegove tvrdnje da ga je u zgradu policije dotjerao, udarajući ga rukama i nogama po tijelu optuženik i da mu je zadao povrede opisane pod toč. 1. b) presude.

Osim toga nije točna tvrdnja žalitelja da je oštećenik izjavio da je zadobio povrede u kolovozu mjesecu 1991. godine. To ne proizlazi ni iz zapisnika o njegovom ispitivanju tijekom istrage, 30. 1. 2001. godine (list 1722 spisa K-17/01), a ni iz zapisnika o glavnoj raspravi od 6. svibnja 2004. godine (list 312 spisa).

Žalitelj pogrešno smatra da je iskazom svjedoka B. D. doveden u sumnju iskaz oštećenika i svjedokinje N. G. da se događaj opisan pod toč. 1. d) izreke presude zbija 13. 12. 1991. godine, jer svjedoci vežu događaj uz granatiranje Belog Manastira, a što se dogodilo 21. siječnja 1992. godine, kada se on nalazio na svinjokolji kod B. D.

Taj svjedok veže svinjokolju uz granatiranje Belog Manastira, ali tvrdi da se to zbilo krajem prosinca 1991. godine ili početkom siječnja 1992. godine.

Normalno je da svjedok, nakon tako drugog vremenskog perioda, ne može vremenski locirati neke događaje. Međutim, svjedokinji G., kojoj je tom prilikom pogođena granatom kuća, taj se datum sasvim sigurno urezao u pamćenje, pa nema razloga za sumnju da se događaj zbija 13. 12. 1991. godine, kao što je utvrdio sud prvog stupnja.

Konačno valja reći da iz iskaza svjedoka B. D. proizlazi da je on, nakon početka granatiranja Belog Manastira, otišao po djecu u školu i vratio se na mjesto svinjokolje tek navečer, pa taj svjedok ne zna što je optuženik radio kroz vrijeme njegovog izbjivanja. On je mogao otići do kuće svjedokinje i uhititi oštećenika te ga odvesti u policiju. Naime svjedok D. tvrdi da ga, kada se vratio u kuću u kojoj se odvijala svinjokolja, tamo više nije našao.

Prema tome, iskaz spomenutog svjedoka ne dovodi u sumnju utvrđenje suda prvog stupnja o tome da je optuženik počinio radnje opisane pod toč. 1. d) izreke pobijane presude.

Iako žalitelj ne dovodi u sumnju zaključak suda prvog stupnja da radnje opisane pod toč. 1. a), b), c) i d) izreke presude predstavljaju obilježja kaznenog djela iz čl. 120. OKZRH, već tvrdi da ih nije počinio, presudu pobija i zbog povrede kaznenog zakona, pa je ovaj sud po službenoj dužnosti, u skladu s odredbom čl. 379. st. 1. toč. 2. ZKP-a ispitao pobijanu presudu i ocijenio da je sud prvog stupnja pravilno primijenio zakon kada je radnje, za koje je optuženika proglasio krivim pod toč. 1. izreke pravno označio kao kazneno djelo iz čl. 120. OKZRH.

Osnovano je sud ocijenio da radnje opisane pod toč. 1. a) i c) predstavljaju mjere zastrašivanja i terora prema civilnom stanovništvu, što je protivno odredbi čl. 14. st. a) i 13. st. 2. Dopunskog protokola uz Ženevsku konvenciju o zaštiti žrtava nemeđunarodnih sukoba, od 12. 8. 1949. godine (u daljnjem tekstu: Protokol II), čiji je sadržaj interpretiran na str. 27 i 28 presude, na što se upućuje žalitelj.

Isto tako pravilno je utvrđeno da je optuženik radnjama opisanim pod toč. 1. b) i d) nečovječno postupao prema civilnom stanovništvu i nanosio mu ozljede tjelesnog integriteta, što je izričito zabranjeno odredbom čl. 3. a) Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. godine (u daljnjem tekstu: Ženevska konvencija) i čl. 4. a) i 5. st. 2. toč. e) Protokola II, čiji je sadržaj također interpretiran na str. 27 i 28 presude, pa se ne ponavlja u ovoj odluci.

Naime, nesporno je da su oštećenici V. S. i N. K. uhićeni i zatočeni kao civilne osobe, pa su im trebala biti osigurana prava navedena u naprijed citiranim odredbama Ženevske konvencije i II Protokola, a postupcima kojima su V. S. za vrijeme ispitivanja i N. K., nakon što je uhićen i vođen u zgradu policije koja je služila kao zatvor, nanijete tjelesne ozljede, predstavljaju radnje koje su izričito zabranjene naprijed navedenim propisima.

U odnosu na kazneno djelo za koje je optuženik proglašen krivim pod toč. 2. izreke žalitelj navodi da se presuda temelji na nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju, jer je sud odbio saslušati kao svjedoke S. i V. T., te N. V., koji bi potvrdili da se on 9. 8. 1991. godine, zajedno sa suprugom, nalazio u podrumu, jer je to bilo u vrijeme pada Baranje.

Ovaj sud smatra da je sud prvog stupnja osnovano ocijenio da je saslušanje predloženih svjedoka, s obzirom na sadržaj provedenih dokaza, nepotrebno i usmjereno na odugovlačenje postupka.

Naime, sva trojica oštećenika, B. K., D. B. i V. N. tvrde da je optuženik bio u grupi koja ih je presrela i zarobila, da je on osobno, odmah po zarobljavanju tukao B. i N., a u podrumu jedne kuće, gdje su ih svi nastavljali zlostavljati, osobno šamarao ošt. K. i udario ga komadom vodovodne cijevi po glavi.

Opisujući ponašanje optuženika svjedoci ukazuju da je upravo on izdavao naredbe, najprije da ih se veže, a zatim da ih se ubije ako do kuće, u koju su ih uveli, dođe policija Republike Hrvatske, a upozoravao je druge pobunjenike, još prije nego što su ih natjerali da pred TV kamerama ispričaju tekst koji su morali naučiti napamet, da paze kako ih i gdje udaraju, jer da će biti snimljeni.

Ošt. D. B. izričito tvrdi da su svi ostali pobunjenici postupali po njegovim zapovijedima.

Sud je isključio mogućnost da su oštećenici pogrešno zaključili da je počinitelj djela optuženik, što je on tvrdio tijekom postupka iznoseći da su ga ljudi vrlo često zamjenjivali sa J. V., njegovim prijateljem, koji je u međuvremenu umro. Naime, oštećenici su iskazali da se netko iz grupe pobunjenika obratio optuženiku riječima: „S. ne udaraj ga, ima bombu“ kada je optuženik pokušao udariti D. B., koji je stvarno uza se imao bombu.

Osim toga i svjedok T. V., koji je bio susjed optuženika, pa nema nikakve sumnje u to da se mogao zabuniti i nekog drugog zamijeniti za optuženika, tvrdi da ga je dan iza ovog događaja, kada se vraćao sa dežurstva iz policijske postaje kući, presrela grupa ljudi u kojoj je bio optuženik, da mu se optuženik prijetio da će ga zaklati, a zatim govorio ostalima da su mu se i oštećeni policajci prijetili i da su „dobili svoje“ iz čega je svjedok zaključio da je optuženik učestvovao i u zarobljavanju trojice oštećenika.

Tijekom postupka je utvrđeno da je B. K. zadobio ranu razderotinu lijevo-tjemeno sa nagnječenjem tjemenog dijela glave i da mu je liječnička pomoć pružena u Domu zdravlja Beli Manastir 10. kolovoza 1991. godine, gdje mu je rana šivana, a ta je ozljeda, prema mišljenju sudsko-medicinskog vještaka dr. M. M., mogla biti prouzročena udarcem tupog predmeta.

Žalbom se ne dovodi u sumnju objektivnost naprijed navedenih svjedoka, a niti ovaj sud ne vidi razloga da bi oni neosnovano teretili optuženika, pa kada je sud prvog stupnja isključio mogućnost da su oštećenici pogriješili u pogledu identiteta osobe, počinitelja radnji opisanih pod toč. 2 izreke presude, a takva pogreška pogotovo je isključena kod svjedoka T. V., ovaj sud smatra da je pravilno utvrđeno da je radnje opisane u tom dijelu izreke presude počinio upravo optuženik.

S obzirom da je isključena obrana optuženika o mogućoj zamjeni svjedoka u pogledu njegovog identiteta, a nema sumnje ni u njihovu objektivnost, osnovano je sud prvog stupnja odbio dokazne prijedloge obrane kao nepotrebne i usmjerene na odugovlačenje postupka.

Ovaj sud ocjenjuje da je činjenično stanje potpuno i pravilno utvrđeno i da je osnovano sud prvog stupnja zaključio da su radnjama, koje su opisane pod toč. 2 izreke pobijane presude, ostvarena bitna obilježja kaznenog djela iz čl. 122. OKZRH.

Naime, već je naprijed navedeno da je oštećenik K. zadobio tjelesne ozljede zbog kojih mu je pružena medicinska pomoć na način da mu je šivana rana na glavi.

Iz nalaza i mišljenja vještaka neuropsihijatrijske struke, prof. dr. N. M., koji je pregledao medicinsku dokumentaciju o liječenju oštećenika B. K. i D. B. kod neurologa i psihijatra počam od 1995. godine pa nadalje, proizlazi da je kod obojice oštećenika dijagnosticiran kronični posttraumatski stresni poremećaj kao direktna posljedica traume koju su preživjeli 9. kolovoza 1991. godine, radi čega je oštećeniku K. priznat trajni invaliditet od 20%, a B. od 20-40%.

U pravu je sud prvog stupnja kada utvrđuje da postupci, kojima su bili izvrgnuti sva trojica oštećenika, predstavljaju nečovječno postupanje prema ratnim zarobljenicima. Naime oštećenici, kao pripadnici policije Republike Hrvatske, prema odredbi čl. 4. a), 1. Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima (u daljnjem tekstu: III. Ženevska konvencija) imaju status ratnih zarobljenika. Inkriminiranim radnjama nanijete su oštećenicima ozljede tjelesnog integriteta i zdravlja, što je opširno sud obrazložio na stranici 42 presude, na koju se upućuje žalitelj, a taj zaključak suda prvog stupnja on i ne dovodi u sumnju.

Nanošenje povreda tjelesnog integriteta izričito je zabranjeno odredbom čl. 3. st. 1. a) III. Ženevske konvencije, a čl. 13. st. 1. iste Konvencije zabranjeno je dovoditi u ozbiljnu opasnost zdravlje zarobljenika, dok je u čl. 13. st. 2. propisano da ratni zarobljenici moraju biti zaštićeni od svakog akta nasilja i zlostavljanja.

Prema tome pravilno sud utvrđuje da je optuženik kršeći pravila međunarodnog prava nečovječno postupao prema oštećenicima i nanosio im ozljede tjelesnog integriteta i zdravlja, i osnovano takvo ponašanje pravno označio kao kazneno djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. st. OKZRH.

Stoga se ocjenjuje da ni u tom dijelu nije osnovana žalba optuženika uložena zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede kaznenog zakona.

Na žalbe stranaka zbog odluke o kaznenim sankcijama

Nije u pravu optuženik kada smatra da su mu utvrđene prestroge pojedinačne kazne i izrečena prestroga jedinstvena kazna, a niti državni odvjetnik kada te kazne ocjenjuje preblagima.

Optuženik nije obrazložio tu žalbenu osnovu, dok državni odvjetnik smatra da je sud pridao prevelik značaj utvrđenim olakotnim okolnostima, od kojih neke, po stanovištu žalitelja i nemaju takav značaj, dok je podcijenio značaj utvrđenih otegotnih okolnosti.

Državni odvjetnik ne dovodi u sumnju utvrđenje suda o tome da je optuženik pojedinim osobama hrvatske nacionalnosti u inkriminirano djelo pomogao da izađu iz Baranje, da je svjedoku K. dao novac da može napustiti to područje, da se angažirao u sprječavanju miniranja crkve u Duboševici, da je zapošljavao Hrvate i da im je bio dobar i korektan poslodavac, ali smatra da je to samo „naoko pozitivno postupanje“ usmjereno da se „stvari privid humanosti“ na tom području.

Bez obzira koji su razlozi potakli optuženika da tako postupa ostaje činjenica da je on određenom broju Hrvata pomogao i pravilno je sud prvog stupnja i to uzeo u obzir prilikom odlučivanja o visini pojedinačnih kazni.

Točno je da se iz iskaza svjedoka, koji su bili zatočeni u zatvoru u Belom Manastiru, dobiva slika o sustavnom i masovnom zlostavljanju zatvorenika, ali se ne može prijeći preko činjenice da se optuženiku stavlja na teret i da je proglašen krivim da je ispitivao samo V. S. i jednom ga udario i da je tukao oštećenika N. K., kada ga je vodio do zatvora. Okolnosti koje

državni odvjetnik naglašava u žalbi govore o općoj atmosferi u kojoj je optuženik postupao, ali se to njemu ne može staviti na teret, niti mu je to stavljeno.

Isto tako iako je utvrđeno da je optuženik supočinitelj djelatnosti koja je opisana pod toč. 1. c) izreke pobijane presude, prilikom utvrđivanja stupnja njegove krivnje mora se praviti razlika između radnji koje je on osobno poduzeo i radnji koje su poduzeli ostali supočinitelji u ostvarivanju bića kaznenog djela iz čl. 120. OKZRH.

Kod ocjenjivanja stupnja optuženikove krivnje za kazneno djelo iz čl. 122. OKZRH, koje je počinio na štetu trojice zarobljenih hrvatskih policajaca, mora se voditi računa i o tome da je radnja toga djela trajala od 22,00 sata 9. kolovoza 1991. godine do 01,00 sat 10. kolovoza 1991. godine, kada su oštećenike preuzeli pripadnici JNA i odvezli iz Belog Manastira.

Državni odvjetnik smatra da sud prvog stupnja nije, kao otegotnu okolnost koju je utvrdio, pravilno vrednovao optuženikovo aktivno sudjelovanje u oružanoj pobuni. Tu okolnost sud nije niti mogao uzeti kao otegotnu okolnost, jer je učestvovanje u oružanoj pobuni obuhvaćeno Zakonom o općem oprost, kojem su amnestirani svi učesnici pobune, pa dakle i optuženik.

S obzirom na sve navedeno ovaj sud smatra da je sud prvog stupnja pravilno vrednovao i utvrđene olakotne i utvrđene otegotne okolnosti radi čega utvrđene pojedinačne kazne nisu preblage, iako je za kazneno djelo iz čl. 120. OKZRH utvrđena minimalna zakonom zapriječena kazna za to djelo, a za kazneno djelo iz čl. 122. OKZRH kazna koja je bliža zakonskom minimumu, a pogotovo nisu prestroge, kao što bi se moglo zaključiti iz žalbe optuženika.

Jedinstvena kazna izrečena je u skladu s odredbom čl. 43. toč. 2. OKZRH pa ovaj sud ocjenjuje da će se takvom kaznom u cijelosti postići opća svrha kažnjavanja propisana u čl. 4. i 37. OKZRH.

Iz naprijed iznesenih razloga valjalo je odbiti žalbe optuženika i državnog odvjetnika, te potvrditi pobijanu presudu (čl. 387. ZKP).

U Zagrebu, 20. rujna 2005. godine

Zapisničar:
Gordana Korotaj, v.r.

Predsjednik vijeća:
Milan Gudelj, v.r.